

WYSTAWY

BOHATER NARODOWY – TADEUSZ KOŚCIUSZKO (1746-1817)

5 X 2001 – 30 III 2002

Wystawę otwarto 5 października 2001 r. w Sali Czarnej Zamku Kórnickiego. Była to kolejna prezentacja z cyklu poświęconego Wielkim Polakom. Z bogatych zbiorów Biblioteki Kórnickiej pokazano:

- autografy Tadeusza Kościuszki, m.in. zeszyt do religii z czasów jego nauki w Szkole Rycerskiej oraz „Opis kampanii r. 1792”,
- rysunki Kościuszki, m.in. ilustracje do książki Antoniego Leopolda Oelsnita *O bagażach wojska w polu będącego z 1769 r.*,
- pamiątki osobiste po Naczelniku, m.in. wstążkę od Orderu Virtuti Militari, подарowaną niegdyś małej Zofii Czartoryskiej, późniejszej Stanisławowej Zamoyskiej, matce Celestyny Działyńskiej oraz pończochę z rannej nogi Kościuszki, przekazaną Leonardowi Niedźwieckiemu przez Juliana Ursyna Niemcewicza,
- liczne wizerunki Kościuszki utrwalone w grafice XVIII i XIX w.,
- rysunki Jana Piotra Norblina przedstawiające sceny z czasów insurekcji,
- bogatą literaturę kościuszkowską od XVIII po XX w., w tym cenne publikacje Muzeum Tadeusza Kościuszki w Solurze, подарowane Bibliotece Kórnickiej z okazji wystawy,
- obrazy, rzeźby, medale, numizmaty i znaczki.

Wystawę wzbogaciły dwa portrety Kościuszki wypożyczone z Muzeum Narodowego w Poznaniu: „Tadeusz Kościuszko w sukmanie krakowskiej” (mal. Kazimierz Wojniakowski) oraz „Tadeusz Kościuszko w mundurze generała-majora wojsk koronnych” (mal. nieznany), a także kolekcja pamiątek kościuszkowskich подарowana przez Ignacego Mosia Wspólnocie Polskiej w Poznaniu. W scenografii wystawy wykorzystano stare kosy, strój krakusa pożyczony z Teatru Wielkiego w Poznaniu oraz misternie wykonane przez Łukasza Fobera herb Kościuszki *Roch III*. Z okazji wystawy Biblioteka Kórnicka przygotowała reprint wydany w 1917 r. *Opisu kampanii r. 1792* Tadeusza Kościuszki oraz *Kalendarium kościuszkowskie* opracowane przez Marię Łuczak. Opis kórnickiej wystawy wraz z dokumentacją fotograficzną (wykonaną przez Zdzisława Nowakowskiego) – na prośbę kustosa dra Jana Konopki – przesłaliśmy do zbiorów Muzeum Tadeusza Kościuszki w Solurze.

Wystawa była czynna do końca marca 2002 r. Cieszyła się dużym zainteresowaniem zwiedzających oraz mediów. Przygotowali ją: Maria Łuczak, Łukasz Fober i Jan Łuczak.

Maria Łuczak

ILDEFONS HOUWALT (1910-1987) – MALARSTWO

24 IV – 30 VI 2002

W oficynie zamkowej zwanej Klaudynówką, czynna była wystawa prac Ildefonsa Houwalta, Wilnianina, który od 1945 r. związany był z Poznaniem i z czasem zyskał tu, jak i w całej Polsce wielu miłośników swojej sztuki. Na ekspozycji znajdowało się 45 dzieł ze zbiorów Biblioteki Kórnickiej, Galerii Sztuki Współczesnej Muzeum Narodowego w Poznaniu oraz Galerii Miejskiej „Arsenal” w Poznaniu, Muzeum Śremskiego, a także kilku kolekcjonerów prywatnych – Katarzyny i Wojciecha Szafrzańskich, Adama Kochanowskiego, Barbary i Stanisława Sierpowskich, Adama Chrzana. Wśród eksponowanych prac tylko kilka było wykonanych techniką olejną, resztę stanowiły przeważnie tempery z lat sześćdziesiątych-osiemdziesiątych.

W sieni pokazano wszystkie obrazy olejne z najstarszą kompozycją „Mała czar na o świcie” z 1949 r. i dziełami z lat sześćdziesiątych jak „Pogodny zanik trupiciela” czy „Ucieczka z jadowej odkrywki”. Tutaj zgromadzono także kilka z rzadko zachowanych prac sprzed 1945 r. jak akwarele „Wiosna”, „Jesienne zbiory” czy „Wiosenny pejzaż” oraz rysunkowy „Autoportret”. Do ciekawych dzieł należały nawiązujące do kubistycznej deformacji, groteskowe tempery z lat 1946-1948 tzn. z okresu związków Houwalta z grupą 4F + R (Forma, Farba, Faktura, Fantazja + Realizm), której był współzałożycielem razem z Alfredem Lenicą i Feliksem Nowowiejskim.

W drugiej, większej sali wystawiono głównie tempery powstałe od drugiej połowy lat sześćdziesiątych. Po wystawie indywidualnej w 1966 r. krytycy okrzyknęli Houwalta nadrealistą, choć on sam traktował surrealizm jedynie jako manierę. W wystawionych pracach pojawiają się pseudoromantyczne ogrody, pseudoklasyckie rzeźby, nawiązanie do symbolizmu Böcklina czy Hieronima Boscha. Tytuły jego dzieł mają wiele literackich odniesień do „Biblii” (np. „Śpiąca Zuzanna”, „Panny głupie”) czy mitologii („Wenus scalona na własny użytek”). Houwalt te same tematy opracowywał kilkakrotnie np. reprezentowane na wystawie „Dramatis personae”, „Zieliszek”, a nad niektórymi obrazami pracował przez lata. Dzieła

jego charakteryzuje chłodna tonacja barwna – odcienie zieleni, szarości, przebiegłych błękitów i dosyć wąska gama kolorystyczna. Na ekspozycji znalazły się też prace z lat osiemdziesiątych XX w., w których widoczna jest przestrzenność, oszczędność w szczegółach, a kompozycje są bardziej wykoncypowane, wyważone i spokojne.

Zaletą wystawy Houwalta było to, że mimo dość skromnej ilości prac zaprezentowane zostały wszystkie ważne okresy twórczości malarza i przez to dawała ona widzom dość wszechstronny pogląd na jego dokonania artystyczne.

Barbara Dolczewska

SZTUKA INDII I KRAJÓW DALEKIEGO WSCHODU

14 VI – 15 X 2002

Na wystawie w Czarnej Sali Zamku Kórnickiego zaprezentowano znaczną część, przechowywanej od 30 lat w magazynach zamkowych, tzw. kolekcji Stefana Stasiaka – zbioru figur i rekwizytów kultowych związanych z hinduizmem i buddyzmem, wykonanych na przestrzeni XVII-XX w. w Indiach, Tybecie, Birmie, Tajlandii, Chinach i Japonii. Ekspozycję uzupełniły przedmioty pochodzące ze starego zasobu Muzeum Kórnickiego.

Stefan Stasiak (1884-1962), w latach 1926-1941, pracował w Instytucie Orientalistyki Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie jako wykładowca w seminarium filologii i kultury indyjskiej, następnie pełnił funkcję kierownika Zakładu filologii indyjskiej¹. Należał również do wielu europejskich i indyjskich towarzystw naukowych. Uczył podstaw sanskrytu, prowadził wykłady z filozofii indyjskiej i buddyjskiej, był znawcą indyjskiej sztuki. Można przypuszczać, że wykłady zatytułowane: „Życie Buddy na podstawie zabytków figuralnych” albo „Ikonografia i symbolika buddyzmu” ilustrował przykładami dzieł sztuki ze swojej kolekcji. Po II wojnie światowej Stasiak przeniósł się do Londynu, gdzie przebywał do końca życia. Zgromadzona przez niego kolekcja dzieł sztuki trafiła do Zakładu Orientalistyki PAN w Warszawie (eksponaty oznaczone są karteczkami z dawnymi numerami inwentarzowymi). Stamtąd, po likwidacji Zakładu

¹ Osobny dział tego zakładu stanowiły zbiory zmarłego w 1927 r., kierownika seminarium językoznawstwa indoeuropejskiego i filologii indyjskiej – prof. Andrzeja Gawrońskiego i bylej Katedry Kultury Bliskiego Wschodu. Być może zbiór ten ma jakiś związek z kolekcją Stasiaka.

w 1970 r., została przekazana Bibliotece Kórnickiej PAN². Wyjątkiem jest „dekoracja perska z kafli fajansowych wmontowanych w stół stylowy”, która pozostała w ówczesnym gabinecie dyrektora Instytutu Rozwoju Wsi i Rolnictwa PAN przy ul. Nowy Świat 72³.

Kolekcja, licząca 128 przedmiotów, została naukowo opracowana przez Andrzeja Jakimowicza. Najcenniejsze dzieła wyeksponowano w 1971 r., na okres kilku lat, w Sali Mauretańskiej.

Na wystawie w Czarnej Sali zaprezentowano większość dzieł sztuki i rzemiosła z kolekcji Stasiaka z wyjątkiem wyrobów pochodzących z krajów Bliskiego Wschodu, europejskich oraz uszkodzonego haftu chińskiego z aplikacjami, przedstawiającego scenę zatytułowaną *Pałac na księżycu*.

Kolumny podpierające sklepienie Czarnej Sali dzielą ją na cztery zakątki, które wypełniono gablotami i szafkami. Jedynie drewnianą rzeźbą: *Budda stojący na lotosowym tronie*, rzeźbione wyobrażenia tańczących nimf *Apsaras* oraz brązowy posążek *Nammalwara*, ze względu na ich duże rozmiary, umieszczono w osobnej gablocie.

W pierwszym „zakątku buddyjskim” znalazły się figury Buddy, ilustrujące różne etapy jego życia oraz wyobrażenia bodhisattwów – buddyjskich świętych uosabiających najwyższe miłosierdzie i współczucie. Wizerunek najbardziej znanego spośród bodhisattwów – Awalokiteśwary występuje w kolekcji w kilku odmianach: jego chińskim odpowiednikiem jest Kuan-jin (misa z brązową płaskorzeźbą), japońskim – Kannon. Kannon, jako istota nadprzyrodzona, przekraczająca granice płci, przyjmuje postać kobiety trzymającej dziecko na ramieniu, porównywaną do chrześcijańskiej Matki Boskiej⁴.

Pośród rekwizytów kultowych związanych z buddyzmem znalazł się najstarszy i jeden z najcenniejszych eksponatów wystawy – pochodząca z V w. płaskorzeźba z okładziny stupy czyli kopca kryjącego relikwie Buddy lub buddyjskiego świętego, z Gandhary (prowincji starożytnych Indii, leżącej na terenie dzisiejszego Afganistanu). Warto też wspomnieć o szczególnym, pochodzącym prawdopodobnie z Cejlonu, przedmiocie, wzbudzającym najwyższe uznanie dla precyzji wykonania. Jest nim sznur ażurowych, drewnianych paciorków o średnicy kilku milimetrów, z wyrzeźbionymi scenami z życia buddyjskiego mistrza i jego uczniów. Niestety,

² Pismo z dnia 15 stycznia 1971 r., z Biblioteki Kórnickiej do siedziby PAN w Warszawie (B-4021-122/71) komunikujące, że Biblioteka „przyjmie dar b. Zakładu Orientalistyki wg przekazanego spisu”. Spis ten, wraz z częścią korespondencji na temat przekazania zbioru, zaginął.

³ Pismo z dnia 17 sierpnia 1976 r. (B-4021/1590/76) – zgoda dyrekcji biblioteki na pozostawienie dekoracji na dotychczasowym miejscu do końca lipca 1977 r.

⁴ Podczas czyszczenia figurki, sygn.: MK 5314, wyciągnięto z jej główki karteczkę z wschodnim tekstem, która odtąd przechowywana jest osobno.

w przeszłości sznur został rozerwany, być może zamieniono kolejność koralików lub część z nich zaginęła, utrudniając odczytanie całej obrazkowej historii. Przedmiot ten pochodzi ze starego zasobu muzeum.

Rekwizyty buddyjskie sąsiadują na wystawie z wytworami chińskiego rzemiosła – efektownymi figurami przedstawiającymi smoki – dobroczynne istoty obdarzone bogatą i różnorodną symboliką oraz drewnianymi rzeźbami starców.

Sąsiednią, płaską gablotę zajęła broń pochodzenia środkowo- i dalekowschodniego, należąca (z wyjątkiem krisu) do starego zasobu muzeum. Znalazły się tam: niezwykle kunsztowny nożyk kogatana, stanowiący niegdyś wyposażenie krótkiego miecza japońskiego wakizaschi⁵, pugańal indyjski katar oraz zespół krisów – broni charakterystycznej dla półwyspu Malajskiego, Indonezji, Filipin, przekazywanej z pokolenia na pokolenie, o niezwykle twardym ostrzu, wg wierzeń obdarzonej wielką mocą magiczną.

W drugim zakątku sali – również przy oknie, zgromadzono figurki, rekwizyty i naczynia związane z kultem bogów hinduizmu. Były to figurki i domowe ołtarzyki, wykonane z brązu, mosiądzu, drewna lub alabastru, prezentujące najwyższą boską trójcę w postaci Brahmy – stwórcy Wszechświata, Wisznu – w jego licznych wcieleniach, również z żoną Lakszmi oraz Śiwy – niszczyciela i jednocześnie stwórcy wszechświata, przedstawianego z żoną Parwati lub Durga.

Spośród bohaterów indyjskiej mitologii, w kolekcji najliczniej reprezentowany jest Ganeśa – niezwykle popularny w Indiach bóg z głową słonia. Ponadto na wystawie znalazły się wyobrażenia Saraswati – bogini literatury, poezji, pieśni i muzyki, twórczyni języka sanskrytu, Hanumanta – boskiego króla małp oraz innych, niekiedy trudnych do identyfikacji – wskutek zatarcia szczegółów atrybutów – bóstw i rekwizytów kultowych ozdobionych ich wizerunkami. Religię dżinizmu reprezentował posązek Tirthankary.

Do dzieł indyjskich rzemieślników wykonywanych dla Europejczyków na zasadzie egzotycznej pamiątki należy, prezentowana na wystawie, mosiężna figurka przedstawiająca Hindusów podróżujących wozem zaprzężonym w dwa bawoły.

W trzecim zakątku sali, przy kominku, umiejscowiono gabloty prezentujące część dużego zbioru miniatur indyjskich malowanych na łuskach miki, wykonanych w drugiej połowie XIX w. Obrazki te przedstawiają rzemieślników przy pracy, sceny z życia codziennego Hindusów i angielskich kolonistów, wojsko, obrzędy religijne hinduizmu (albumy z powklejanymi miniaturami) oraz ptaki. Miniaturom indyjskim towarzyszyły obrazki chińskie malowane na papierze ryżowym przed-

⁵ Miecz, określony w inwentarzu muzealnym, jako: „pałasz japoński bardzo ozdobny o głowni prostej, ku końcowi obosiecznej ze strudziną, okutej przy rękojeści w srebro; rękojeść długa, prosta, oprawna w drobnoziarnisty jaszczur [...]” zaginął w 1945 r.

stawiające postaci w różnorodnych strojach, statki handlowe oraz wachlarze okrągłe z wyhaftowanymi na jedwabiu barwnymi scenami z życia chińskiej arystokracji, kwiatami i ptakami. Wszystkie miniatury i wachlarze pochodziły z kolekcji Działyńskich i Zamoyskich.

Czwarty zakątek sali, przy kominku, zajęły meble europejskie wykorzystujące elementy sztuki chińskiej: stolik „chiński” inkrustowany masą perłową, drzwi od „kabinetu lakowanego chinoiserie”, powstałego w 2 ćwierci XVIII w. – jednego z dwóch wywiezionych w 1942 r. do rezydencji namiestnika Kraju Warty Artura Greisera nad Jeziorem Góreckim i zniszczonego po wojnie. Na kominku zaprezentowano naczynia mosiężne: dzbany i tace, będące dziełem indyjskich rzemieślników.

Prezentowane na wystawie zabytki sztuki i rzemiosła z krajów środkowego i dalekiego Wschodu wzbudzały duże zainteresowanie, wręcz zaskakiwała różnorodność eksponatów przechowywanych w naszym muzeum.

Mikołaj Potocki

FANTASTYKA W MALARSTWIE DARIUSZA CHOJNACKIEGO

19 VII – 31 VIII 2002

W galerii Zamkowej prezentowano prace Dariusza Chojnackiego (ur. 30 maja 1962), który był zafascynowany fantastyką. W siermiężnych, szarych czasach połowy lat osiemdziesiątych powołał do życia Klub Miłośników Filmów Fantastycznych „Nostromo”, działał w Klubie Miłośników Fantastyki „Orbita” ilustrując ich amatorskie pismo „Kwazar”. Zadebiutował na łamach miesięcznika „Fantastyka”. Dzięki współpracy z redakcją, wystawiał prace poza granicami kraju – najpierw na Europejskiej Konwencji SF na Węgrzech w 1987 r., a dwa lata później na imprezie o randze europejskiej – EUROCOM w San Marino. Zdobył tam medal i Prix Europa dla najlepszego profesjonalnego grafika *science fiction*. Wystawa jego obrazów w Hadze podczas 48 światowej Konwencji SF doprowadziła do stałej współpracy ze znanym, niemieckim wydawnictwem „Heine Verlag”. Od początku twórczości zamiast pędzla – używał aerografu, zamiast farb olejnych – akryli. W efekcie uzyskiwał efekty zbliżone do dzisiejszych prac komputerowych. W 1989 r. założył wspólnie ze Zbigniewem Foniakiem jedno z pierwszych w Polsce wydawnictw komercyjnych – wydawnictwo „AMBER”. 18 grudnia 1991 r. uległ wypadkowi samochodowemu. Zmarł 8 maja 1992 r.

Mirosław Kwieciński

ANIELSKIE WIZJE

6 IX – 31 XII 2002

Na wystawie prezentowane były prace uczniów Szkoły Podstawowej w Klece. Całe wakacje pracowali oni na zadany przez ich opiekunkę, Eugenię Lewandowską, temat: anioły, anioły i jeszcze raz anioły... Bez ograniczeń co do ujęcia samego tematu, jak i techniki wykonania prac. W Galerii Zamkowej pojawiły się anioły tradycyjne, białe, ale także czarne jak smoła. Anioły malowane, klejone, rzeźbione. Anioły z papieru, folii, tkaniny i... makaronu. Anioły sympatyczne i złośliwe, pracowite i leniwe, śpiące i roztańczone, stare i młode. Niczym nie skrepowana fantazja autorów budziła żywe zainteresowanie zwiedzających, w tym także artystów profesjonalnych. Tytuł wystawy – „Anielskie wizje” – znakomicie oddający jej treść, pojawiał się w prasie, radiu, TV. Towarzyszące przygotowaniu wystawy wątpliwości, czy Zamek i Galeria Zamkowa to właściwe miejsce dla prezentacji twórczości dziecięcej, zniknęły praktycznie w dniu jej otwarcia. Co więcej – postanowiono, że przynajmniej raz w roku sale Galerii będą udostępniane na prezentację dziecięcej twórczości plastycznej.

*Mirosław Kwieciński***TASSILO VON HEYDEBRAND UND DER LASA (1818-1899)****PASJA ŻYCIA: SZACHY**

17 IX 2002 – 31 I 2003

Wystawa była ważnym elementem międzynarodowego seminarium historyków szachów. Otwarto ją 17 września 2002 r. w trzech salach oficyny zamkowej „Klaudynówka”. Zgromadzone materiały dokumentowały bogate życie i działalność Tassila von Heydebranda: dom rodzinny, edukację, karierę szachisty, małżeństwo; pokazywały Tassila jako uczonego, autora, dyplomata, kolekcjonera, adresata listów od najsłynniejszych w XIX w. szachistów, a także niekwestionowany autorytet, któremu hołd – w postaci dyplomów – składały liczne towarzystwa szachowe z całego świata.

Bogactwo rękopisów, fotografii, odrestaurowanych portretów rodzinnych oraz niekonwencjonalnie wykonane drzewo genealogiczne von Heydebrandów zachwycało zwiedzających, czemu dali wyraz wpisując się do książki wyłożonej na wystawie. Ekspozycję przygotowali: Maria Łuczak, Jan Łuczak i Łukasz Fober.

Maria Łuczak

PRACE JÓZEFA KOPCZYŃSKIEGO

16 XI 2002 – 20 IV 2003

Powód zorganizowania w Galerii Zamkowej tej przeglądowej wystawy był szczególnie. W 2 dni po wernisażu, na Podzamczu odsłonięto pomnik Tytusa Działyńskiego autorstwa prof. Kopczyńskiego. Na wystawie zaprezentowano rzeźby, plakiety, grafikę, pastele i rysunki. Józef Kopczyński, absolwent Wydziału Rzeźby Państwowej Wyższej Szkoły Sztuk Plastycznych w Poznaniu (w pracowni prof. A. Wiśniewskiego) – od 1955 r. jest pedagogiem tej uczelni, a od 1995 r. – profesorem zwyczajnym. Jest autorem m.in. monumentalnego pomnika Mieszka I i Bolesław Chrobrego w Gnieźnie (1975 r.), a jego prace trafiły do wielu galerii i muzeów m.in. w Sztokholmie, Helsinkach, Pradze, Madrycie, Mediolanie, Londynie, Getyndze, Bukareszcie, Budapeszcie i Sofii.

Mirosław Kwieciński

FUNDACJA „ZAKŁADY KÓRNICKE”

HISTORIA (1925-1953) I RESTYTUCJA (2001)

18 XI 2002 – 1 IX 2003

Ustawą z dnia 18 września 2001 r., podpisaną przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Aleksandra Kwaśniewskiego, restytuowano Fundację „Zakłady Kórnickie”.

Z okazji pierwszego, uroczystego posiedzenia Kuratorium odrodzonej Fundacji, 18 listopada 2002 r. otwarto w Sali Czarnej Zamku Kórnickiego okolicznościową wystawę. Zgromadzone materiały pokazywały historię narodzin Fundacji – od zamyśłu, który dojrzał w rodzinie Zamoyskich na długo przed powstaniem w 1924 r. testamentu hrabiego Władysława – do Ustawy Sejmowej o Zakładach Kórnickich z 30 lipca 1925 r. Zaprezentowano statut, regulaminy, skład Zarządu, sprawozdania i dokumenty z kolejnych lat funkcjonowania „Zakładów”, okres okupacji hitlerowskiej i przejęcie dóbr fundacyjnych w 1941 r. przez Reichsstiftung für Deutsche Ostforschung (Fundację dla Niemieckich Badań Wschodnich). Powojenną działalność Fundacji przerwał dekret Rady Ministrów z 24 kwietnia 1952 r., zatwierdzony przez Radę Państwa, o zniesieniu w Polsce Ludowej fundacji jako instytucji. Bibliotekę Kórnicką oraz „mienie ruchome i nieruchome” Fundacji „Zakłady Kórnickie” – na mocy uchwały podjętej przez Radę Ministrów 10 stycznia 1953 r. – przejęła Polska Akademia Nauk. W drugiej części wystawy

pokazano starania obywatelskie i poselskie o restytucję Fundacji – które rozpoczęte w 1993 r., bacznie obserwowane i opisywane przez prasę, ciągnęły się aż do 2001 r., kiedy to zostały uwieńczone sukcesem.

Wystawę przygotowała Maria Łuczak przy współpracy Łukasza Fobera i Jana Łuczaka.

Maria Łuczak

**PRZEDWOJENNY POZNAŃ I WIELKOPOLSKA
W RYSUNKACH BRONISŁAWA SCHÖNBORNA (1909-1971)**

25 IV – 10 VI 2003

W oficynie zamkowej zwanej Klaudynówką prezentowano wystawę rysunków Bronisława Schönborna, który wprawdzie większość swego życia spędził w Krakowie, jednak urodził się i w latach młodości mieszkał w Poznaniu, rozpoczynając tu swą artystyczną działalność. Na ekspozycji znalazło się 90 jego dzieł wykonanych ołówkiem i czarną kredką, a także kilka akwarel. Wszystkie prace są własnością Biblioteki Kórnickiej z wyjątkiem rysunków krakowskich, których użyczyła siostra artysty, Mieczysława Schönborn-Tomaszewska z Poznania.

W dużej sali pokazano rysunki przedstawiające głównie widoki Poznania, także innych miast wielkopolskich: Szamotuł, Śremu, Obornik, Rawicza i Bydgoszczy. Powstały one w latach 1930-1939, na początku twórczości artystycznej Schönborna. Ukazują poznańskie zabytkowe kościoły z katedrą na czele, zbory ewangelickie, synagogi, również świeżo wówczas oddaną do użytku cerkiewkę dla prawosławnych żołnierzy odbywających służbę wojskową w Poznaniu. Artysta uwiecznił panoramę Poznania ze wzgórza św. Wojciecha, fragmenty ulic Starego Miasta – Wronieckiej, Klasztornej, Koziej, a także poszczególne stare budowle. Rysował gmachy wzniesione już w początku XX w., jak zabudowa tzw. Dzielnicy Zamkowej: Ziemstwo Kredytowe, Dyрекcję Poczty i Zamek Cesarski (przy ul. Św. Marcin) również Wieżę Górnosłaską. Młodego Schönborna interesowały zarówno budynki monumentalne, np. Zamek Przemysła, ratusz, Teatr Polski, Muzeum Wielkopolskie jak i małe parterowe domki na ul. Za Bramką. Na wystawie znalazł się także widok Poznania z zrekonstruowanymi murami obronnymi z XV w. Obiektem zainteresowania artysty były przydrożne krzyże (np. na moście Chwaliszewskim), studzienka Bamberki, czy pomnik Adama Mickiewicza przy kościele św. Marcina, a także poznański port i spichlerze nad Wartą oraz resztki murów fortyfikacji na Ostrowiu Tumskim.

W sieni Klaudynówki umieszczone były prace artysty z najlepszego okresu jego twórczości jakim niewątpliwie był czas jego pobytu w Krakowie. Tam powstał cykl rysunków „Pro Cracovia”, które przedstawiały nie tylko powszechnie znane zabytki Krakowa, ale także podwórka, sienie, portale i różne detale architektoniczne. Na wystawie pokazano także autoportret oraz widok wzgórza wawelskiego i wnętrz zamkowych, należących bez wątpienia do czołowych dzieł Schönborna.

Przedstawione na wystawie rysunki, zgromadzone po raz pierwszy w tak dużej liczbie, są dziełami młodego, ale już dojrzałego artysty, a ich wartość podnosi fakt, że utrwalone zostały na nich budowle, pomniki, które nie dotrwały do naszych czasów.

Barbara Dolczewska

STRUKTURA MATERII

30 V – 6 X 2003

Sale Galerii Zamkowej wypełniły prace dwojga artystów – gobeliny i tkaniny artystyczne Urszuli Okupniak-Chmielewskiej oraz rzeźby Romana Kosmali. Połączenie obu form wypowiedzi w sposób szczególny pokazało, czym może być w rękę artysty włókno, wiklina, kamień czy metal. To właśnie pokonywanie „oporu materii”, poszukiwanie znaczenia jej struktury – wpłynęło na szczególne wzbogacenie i pogłębienie wypowiedzi artystów. Zachęciło jednocześnie widzów do podążania tropem artystycznych wizji i pobudzania własnej wyobraźni. Ideę wystawy najlepiej charakteryzują słowa Romana Kosmali, stanowiące jednocześnie *credo* twórcze obojga artystów: „Kamień i metal pragnę nasycić ciepłem, miłością, nadać im siłę rodzącą marzenia, pozwalającą przenosić w nieznane obszary naszej wyobraźni”.

Mirosław Kwieciński

SPOTKANIA Z KÓRNIKIEM I WIELKOPOLSKĄ

MALARSTWO JANA DASEWICZA

14 VI – 31 XII 2003

Część sal Galerii Zamkowej i „Klaudynówkę” wypełniło ponad 100 akwarel i prac olejnych Jana Dasewicza (1932-1999). Artysta urodzony w Łazdunach, w pow. Wołożyn woj. Nowogródek – w 1945 r. przeniósł się wraz z rodzicami

w okolice Białegostoku. W 1952 r. ukończył Liceum Sztuk Plastycznych we Wrocławiu i rozpoczął studia w Państwowej Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych w Poznaniu. Jego profesorami nauczającymi rysunku i malarstwa byli artyści, których nazwiska tworzą czołówkę polskiego postimpresjonizmu: Hipolit Polański, Eustachy Wasilkowski i Marian Szymański. Żywiołem Dasewicza był pejzaż. Znakomicie czuł i rozumiał przyrodę, „widział” ją, a nie tylko na nią patrzył. Wystawiał swe prace na licznych wystawach indywidualnych i zbiorowych, w kraju i za granicą. Wystawa w Galerii Zamkowej była jednak pierwszą, na której zaprezentowano tyle prac. Nigdy także nie były wystawiane tak licznie akwarele Jana Dasewicza. Są to portrety wielkopolskich miasteczek i wsi. Do wielu z nich wracał wielokrotnie. Większość prac malowanych „z pędzla”, bez podmalówek i poprawek w pracowni – świadczy o szczególnej wrażliwości artysty i znakomitym warsztacie, ale także o ogromnym szacunku dla natury.

Mirosław Kwieciński

WŁADYSŁAW HR. ZAMOYSKI (1853-1924)
„BOGU NA CHWAŁĘ, POLSCE NA POŻYTEK”

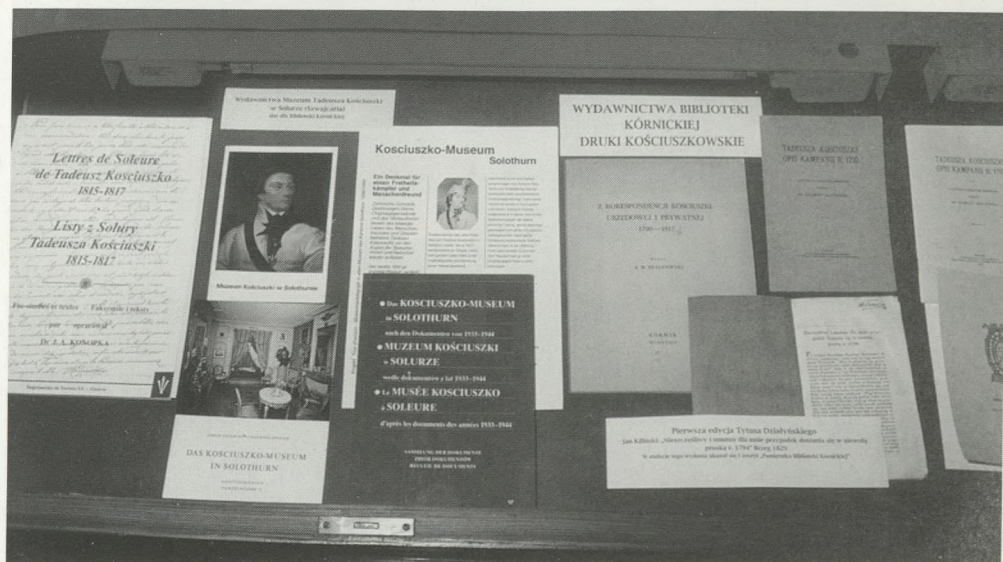
5 IX 2003 – jesień 2004

Wystawa w Sali Czarnej Zamku Kórnickiego poświęcona Władysławowi hr. Zamoyskiemu zainaugurowała cykl imprez przygotowanych przez Bibliotekę Kórnicką PAN oraz władze Zakopanego dla uczczenia 150. rocznicy urodzin twórcy Fundacji „Zakłady Kórnickie”, wielkiego Polaka i patrioty, ostatniego właściciela dóbr kórnickich i zakopiańskich. Bogactwo zaprezentowanych dokumentów biograficznych, listów, dyplomów i fotografii pozwala prześledzić kolejne etapy życia Hrabiego – od narodzin 18 listopada 1853 r. aż do śmierci 3 października 1924 r.: dzieciństwo i edukację w Paryżu; wyprawę do Australii na Wystawę Światową w Sydney i Melbourne; podróż do Stanów Zjednoczonych i spotkania z polskimi emigrantami; objęcie sukcesji kórnickiej po śmierci Jana Działyńskiego; działalność społeczną i gospodarczą w Kórniku i Wielkopolsce, a także w Zakopanem – po wygraniu 9 V 1889 r. licytacji w Nowym Sączu i nabyciu dóbr zakopiańskich; wieloletnią i wygraną batalię o Morskie Oko; budowę linii kolejowych Chabówka – Zakopane i Piła – Jaworzno oraz, zakończone niepowodzeniem, starania o przedłużenie linii kolejowej z Zakopanego do Suchej Hory. Ukazano także działalność polityczną i charytatywną w Paryżu w czasie I wojny światowej, powrót do odrodzonej i wolnej Ojczyzny oraz przygotowania do przekazania całego majątku narodowi i utworzenia fundacji. Wystawę zamykają dokumenty związane ze śmiercią

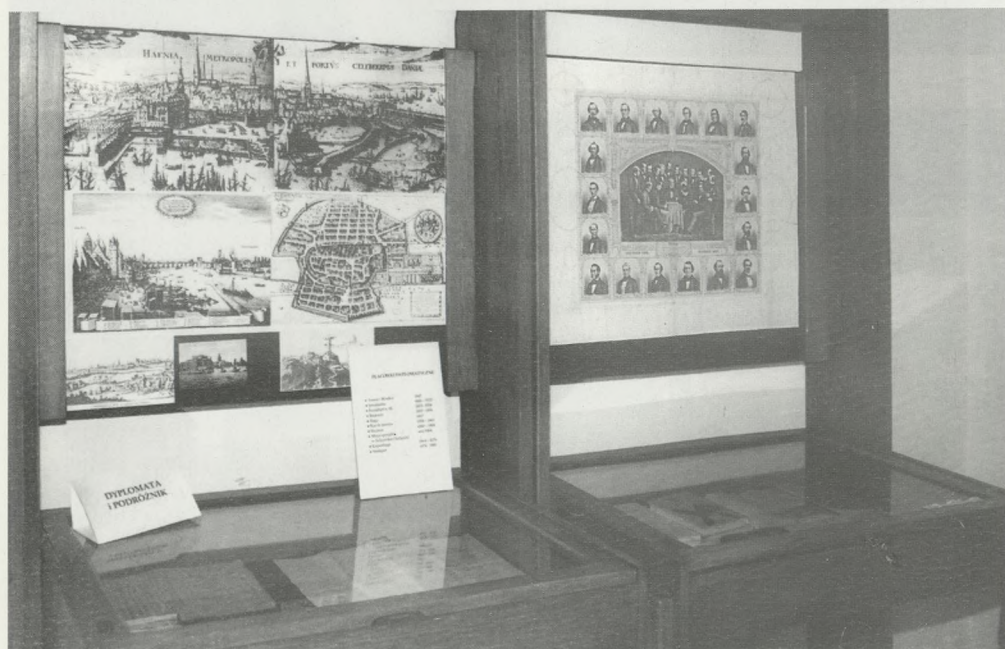
Hrabiego: testament, akt zgonu, mowy pogrzebowe, nekrologi, depesze i telegramy kondolencyjne, wspomnienia pośmiertne w prasie oraz dwie ustawy sejmowe: z 25 VII 1925 r. i z 18 IX 2001 r., pierwsza powołała, druga restytuowała Fundację „Zakłady Kórnickie”.

W dniach 10 X – 16 XI 2003 wystawę zaprezentowano w Zakopanem, w Galerii Miejskiej, której nadano imię Władysława hr. Zamoyskiego. Wystawę przygotowali: Maria Łuczak i Łukasz Fober.

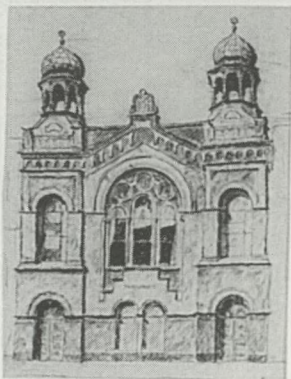
Maria Łuczak

Bohater narodowy – Tadeusz Kościuszko (1746-1817)

Tassilo von Heydebrand und der Lasa (1818-1899), Pasja życia: szachy

kościół św. Ducha w Poznaniu
1909-1910

fabryka papieru w Poznaniu
1909-1910

kościół św. Ducha w Poznaniu
1909-1910

kościół św. Ducha w Poznaniu
1909-1910

portret kobiety
1909-1910

dom w Poznaniu
1909-1910

portret kobiety
1909-1910

monument w Poznaniu
1909-1910

dom w Poznaniu
1909-1910

kościół św. Ducha w Poznaniu
1909-1910

Fundacja „Zakłady Kórnickie”. Historia (1925-1953) i restytucja (2001)

*Władysław hr. Zamoyski (1853-1924).
„Bogu na chwałę, Polsce na pożytek”*